

Силабус курсу

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Освітньо-професійна програма: «Соціальна Педагогіка»

Галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Кількість кредитів: 3

Дні занять: за розкладом

Консультації: п'ятниця 13.00-15.00.

Рік навчання: 1. Семестр: 1.

Мова викладання: українська

Форма навчання: денна/заочна

Викладач курсу:	доктор педагогічних наук, професора, професор кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти та менеджменту соціокультурної діяльності Петришин Людмила Йосипівна
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/psychped/petrishin-lyudmila-yosip-vna.php?clear_cache=Y
Контактний телефон	09703790 48
E-mail викладача:	ludmyla.petryshyn@gmail.com
Формат дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» спрямована на вивчення і засвоєння магістрантами основ методології наукового знання та методики і організації наукових досліджень.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є розвинути у магістрів навички самостійних наукових пошуків щодо оволодіння методологією та методами наукового дослідження, формування системи знань про критерії науковості та вимоги щодо організації та аргументації дослідження, аналізу його результатів. Основними завданнями вивчення дисципліни є: засвоєння студентами предмета, призначення та основних функцій методології наукового пізнання; засвоєння студентами специфіки наукового дослідження, методів наукового пізнання; розуміння характеру побудови теоретичних та експериментальних досліджень, знання поширених видів і джерел наукової інформації; засвоєння логіки розгортання наукових тверджень, загальних вимог до оформлення наукових досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у магістрів формуються **компетентності**:

- ЗК 1. Уміння спілкуватися усно та в письмовій формі державною мовою. Володіння базовими навичками комунікації іноземною мовою. Здатність здійснювати ділову комунікацію з метою отримання інформації, необхідної для вирішення завдань діяльності. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- ЗК 2. Здатність усвідомлювати потребу у професійному саморозвитку; вдосконалювати наявні професійні уміння та навички відповідно до вимог професійного середовища та розвивати нові професійно-значущі якості; адекватно оцінювати позитивні зміни у професійній діяльності та оволодіння новими знаннями та методами професійної діяльності на основі використання сучасних інформаційних технологій. Готовність до ведення дистанційної освітньої та консультативної діяльності, використання комп'ютерних і мультимедійних технологій у викладацькій діяльності.
- ЗК 5. Здатність комплексно використовувати знання у сфері соціально-педагогічної діяльності; прогнозувати результати прийнятих організаційно-управлінських рішень і готовність брати відповідальність за їх наслідки; використовувати ресурси держави, бізнесу та громадських організацій для вирішення проблем соціального благополуччя на основі принципів і технологій реалізації сучасного соціального партнерства; здійснювати моніторинг та оцінку ефективності соціально-

- педагогічних проектів та програм.
- ЗК 6. Здатність використовувати доцільні технології, форми та методи соціально-педагогічної роботи у професійній діяльності; володіти знаннями щодо характеристики та класифікацій інноваційних технологій, форм та методів, які використовуються у професійній діяльності; добирати найбільш ефективні форми та методи роботи, забезпечувати їх варіативність, структурність, послідовність та інтеграцію.
- ЗК 11. Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, знань та пояснень, які їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, а також до осіб, які навчаються.
- ЗК 12. Здатність аналізувати і застосовувати зміст законодавчих і нормативних документів про освіту, про наукову та науково-технічну діяльність, про працю.
- ФК 8. Здатність вивчати та узагальнювати передовий досвід соціально-педагогічної діяльності; включатися в інноваційні процеси, бути їх ініціатором; забезпечувати ефективну взаємодію всіх учасників інноваційного процесу. Здатність проводити експертизу науково-дослідних робіт в соціально-педагогічній сфері.
- ФК 9. Здатність формулювати навчальні проблеми різними інформаційно-комунікативними способами; вивчати та систематизувати досягнення вітчизняних та зарубіжних досліджень в галузі соціальної педагогіки та суміжних галузей знань; розробляти стратегію, структуру та процедуру здійснення науково-дослідної роботи, добирати оптимальні дослідницькі методики, здійснювати обробку та інтерпретацію отриманих результатів соціально-педагогічного дослідження; аналізувати та систематизувати результати дослідження, використовувати їх у професійній діяльності; оформлювати результати дослідження відповідно до вимог; володіти різноманітними формами презентації наукових даних: науковий звіт, наукова доповідь, наукова стаття, тези.
- ФК 10. Здатність удосконалювати теоретичні знання та практичні навички із соціальної педагогіки; розробляти схему базового соціально-педагогічного дослідження з добором адекватних методів та методик наукового пошуку.
- ФК 15. Здатність до використання професійно профільних знань в галузі соціології, психології, педагогіки, права, менеджменту, інших наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, формування, відновлення або розвитку життєвих ресурсів і благополуччя клієнтів.

Структура курсу

Години лек./сем	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Основні принципи науки і наукового пізнання.	Знати і розуміти: наукове пізнання та його особливості; основні наукові поняття; класифікацію принципів науки і наукового пізнання; критерії науковості знання; форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма; види та ознаки наукового дослідження.	Усне опитування, колоквиум
2/	Засоби та методи наукового дослідження.	Засвоїти: поняття методу, специфіку наукового методу; співвідношення методології та методики наукового дослідження; типологію методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові; класифікацію та характеристику загальнонаукових методів; загальнонаукові методи: теоретичні та емпіричні; теоретичні методи пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, побудова теорій, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, математичні методи, аксіоматичні методи, гіпотетико-дедуктивний, історичний і логічний метод; емпіричні методи: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. лабораторні та польові експерименти; метод експертних оцінок; співвідношення теоретичних та емпіричних методів у науковому дослідженні.	Презентації, питання, вправи, тести, письмове опитування
2/2	Етапи наукового дослідження.	Опанувати етапи наукового дослідження: постановка проблеми, вироблення	Конспект лекції та відповідні джерела.

		методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація; наукова проблема як основа задуму дослідження; актуальність проблеми та її обґрунтування; категоріальний апарат наукового дослідження; мету, об'єкт, предмет дослідження; наукову проблему; обґрунтування актуальності проблеми; наукову новизну, її функції; теоретичну та практичну значущість.	Презентації, питання, вправи, тести
2/	Інформаційна база наукового дослідження.	Уміти характеризувати: поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень; види фактів; джерела даних; джерела інформації та їх використання у науково-дослідницькій роботі; особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження; техніку роботи зі спеціальною літературою; використання Інтернету для пошуку наукової інформації; проблему плагіату та посилання на певний науковий текст; складання та оформлення бібліографії.	Конспект лекції та усне та письмове опитування. Тести
2/2	Методика теоретичних та експериментальних досліджень.	Уміти характеризувати і знати: загальні відомості про теоретичні дослідження; експеримент як засіб отримання нових знань; розробку методики експерименту; обробку експериментальних даних; вибіркові оцінки коректності математичної обробки результатів експерименту; вимоги щодо проведення статистичних спостережень; прикладні методики педагогічного дослідження; опитування та моніторинг як прикладні методи; методи статистичного аналізу: кореляційний, факторний аналіз, метод імплікаційних шкал, контент-аналіз; похибку вимірювання.	Усне та письмове опитування. Тести
2/	Композиція, мова, стиль наукової роботи.	Засвоїти основи побудови наукової роботи: вступ; розділи основної частини. загальні висновки; бібліографічний список. Формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Об'єктивність викладу матеріалу. Стиль писемної наукової мови. Огляд літератури за темою і вибір напрямків дослідження. Виклад загальної методики і основних методів досліджень. Експериментальна частина і методика досліджень. Проведені теоретичні (або) експериментальні дослідження. Аналіз і узагальнення результатів досліджень. Правила цитування та посилання на використані джерела. Оформлення списку використаних джерел. Поняття про академічну доброчесність. Плагіат. Види плагіату. Попередження проявів академічної недоброчесності.	Усне опитування. Термінологічний диктант
2/	Моделювання в наукових дослідженнях.	Вивчити: загальні відомості про моделювання систем; класифікацію методів математичного моделювання; основні постулати моделювання; співвідношення між	Конспект лекції та усне та письмове опитування Тести

		моделлю та системою; класифікацію моделей, вимоги до моделей.	
2/2	Написання, оформлення та захист кваліфікаційної роботи.	Вивчити та опанувати знаннями про: відомості про науково-дослідну роботу студентів; основні ознаки наукової роботи; мова та стиль наукової роботи; визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження; вибір методів дослідження, опис процесу дослідження, формулювання висновків. Написання магістерської роботи як самостійної науково-дослідницької кваліфікаційної роботи. Комплексні завдання, що вирішуються у роботі. Структура магістерської роботи. Вимоги до магістерської роботи. Технологія підготовки магістерської роботи. Захист магістерської роботи. Організація презентації кваліфікаційної роботи.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Апробація результатів наукового дослідження.	Опанувати знаннями та розширити уявлення про: складання звітів про науково-дослідні роботи і публікація їх результатів. Апробацію наукових досліджень.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Апробація та публікація результатів наукового дослідження.	Уміти укладати і знати побудову: наукової статті: її структуру, зміст, послідовність оформлення. Виступ, доповідь, інформаційне повідомлення на семінарах, наукових, науково-практичних конференціях, симпозіумах. Впровадження завершених науково-дослідних робіт.	Презентації, питання, вправи, тести

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких **результатів навчання**

ПРН 1.	Демонструвати лінгвістичні, психологічні, педагогічні, інформаційно-комунікаційні знання з професії у процесі викладання соціально-педагогічних дисциплін, організації та проведенні соціально-педагогічного дослідження, впровадження неформальної освіти.
ПРН 2.	Володіти знаннями щодо структури та динаміки розвитку інноваційних процесів, умов їх ефективності; розробляти та адаптувати відповідно до мети, особливостей об'єктів соціально-педагогічної діяльності і реальної ситуації технології, методи та прийоми реалізації завдань соціально-педагогічної діяльності; визначати переваги, можливості окремих технологій стосовно завдань соціально-педагогічної діяльності з дітьми, учнівською молоддю та їхніми сім'ями.
ПРН 4.	Здійснювати викладацьку діяльність в освітніх закладах з використанням науково-обґрунтованих соціально-педагогічних технологій, проектувати та реалізовувати в практиці викладання нового навчального змісту, технологій та конкретних методик відповідно вимог сучасності; здійснювати моніторинг та прогнозування досягнень учнів/студентів з використанням сучасних засобів оцінювання результатів навчання; аналізувати навчальні плани, розробляти навчальні програми дисциплін соціально-педагогічного циклу, розробляти тести та ситуаційні задачі, проводити різні види лекцій, використовувати ефективні форми та методи навчання на семінарських та практичних заняттях соціально-педагогічного спрямування, організувати різні види самостійної роботи студентів, організувати різні форми позанавчальної діяльності зі студентами.
ПРН 5.	Встановлювати взаємозв'язки та організувати спільну діяльність з громадськими, соціальними та державними структурами для вирішення професійних завдань; вимірювати досягнення у виконанні поставлених завдань і формулюванні/перегляді цілей; добирати відповідний інструментарій (інтерв'ю, спостереження, анкети, фокус-групи), уміти ними користуватися.
ПРН 6.	Комплексно застосовувати знання з теорії і практики соціально-педагогічної діяльності, прогнозувати результати прийнятих організаційно-управлінських рішень.
ПРН 7.	Володіти соціально-педагогічними формами та методами роботи, забезпечувати їх варіативність, структурність, послідовність та інтеграцію; розробляти та адаптувати відповідно до мети, особливостей об'єктів соціально-педагогічної діяльності і реальної ситуації, технології, методи та прийоми реалізації завдань соціально-педагогічної діяльності.
ПРН 10.	Прогнозувати, проектувати та коригувати структуру та процедуру здійснення науково-дослідної роботи, добирати дослідницькі методики, здійснювати обробку та інтерпретацію отриманих результатів соціально-педагогічного дослідження; оформлювати результати дослідження відповідно до вимог; аналізувати та систематизувати результати дослідження, використовувати їх у професійній діяльності; володіти різноманітними формами презентації наукових даних: науковий звіт, наукова доповідь, наукова стаття, тези.

ПРН 16.	Організовувати та здійснювати проектно-прогнозувальну та моніторингову діяльність, професійно аналізувати соціальні-педагогічні ситуації, процеси і явища за допомогою якісної і кількісної методології, працювати з різними джерелами наукової інформації, володіти інформаційно-комунікативними технологіями.
ПРН 23.	Відповідально працювати в умовах загальних соціальних та професійних ризиків.

Рекомендовані джерела

1. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень. К.: Акад. муніцип. упр., 2012.
2. Дмитренко Т. О. Аналіз методологічної системи дослідження в галузі соціальної педагогіки. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2012. Вип. 37. С. 240-249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2012_37_27
4. Дмитренко Т. О. Методологічні засади науково-педагогічного дослідження: системний і багатовимірний аналіз. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2012. № 37. С. 25-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2012_37_6.
5. Зінченко В. П. Методологічні засади дослідження процесу формування профорієнтаційної компетентності педагога. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер. : Педагогічні науки. 2019. Вип. 1. С. 40-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2019_1_6.
6. Іноземцев Г.Б., Козирський В.В. Основи наукових досліджень. К.: Видавничий центр НАУ, 2006.
7. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. К.: Професіонал, 2005.
8. Маринівська О. Метод контент-аналізу в педагогічних дослідженнях: аналіз наукової літератури. *Обрії*. 2014. № 2. С. 17-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2014_2_8
9. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. Для студентів, курсантів, аспірантів / за ред. А.Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
10. Петрова Н. Методологічні орієнтири дослідження інтелектуальної культури майбутнього педагога. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2016. Вип. 14. С. 229-236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2016_14_31.
11. Пліско Є. Методологія історико-педагогічних досліджень. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2019. № 1. С. 179-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2019_1_20.
12. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень. К.: Центр учбової літератури, 2007.
13. Трифонова О. М. Синергетика як метод педагогічних досліджень. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2017. Вип. 12(2). С. 45-51. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmf_2017_12\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmf_2017_12(2)_9)
14. Хом'юк І. В. Використання методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях. *Педагогічна ІІІ освіта: теорія і практика*. 2013. Вип. 14. С. 250-256. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2013_14_50.
15. Чопик Ю. Історіографія педагогічної компаративістики: проблема методології дослідження. *Педагогічний дискурс*. 2016. Вип. 21. С. 181-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/opeddysk_2016_21_36.
13. Щука Г. П. Методологічні основи порівняльно-педагогічних досліджень. *Науковий вісник Донбасу*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_2_10.

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-5) – обговорення, розгляд питань, колоквиум.	30
Модуль 1 (теми 6-10) – обговорення, розгляд питань, колоквиум.	30
Індивідуальні завдання – презентації результатів виконаних завдань.	20
Підсумковий контроль у тестовій формі (теми 1–10). Екзамен	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
64-74	D	задовільно
60-64	E	
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.